

comunica[ció]

entrevista

*“Féiem teatre en valencià
que era el que a la gent li agradava”*

Teresa Soria

Per Nelo Gómez

El bullici de Russafa contrasta amb l'aixopluc que ofereix ca Teresa. Il·lusionada per tindre visita esta vesprada, comença a relatar-me històries abans que li done al rec de la gravadora. El seu gos sord és testimoni de tot el que em conta. Li dic que este matí li he fet l'entrevista a Josep Policarpo a l'Escalante.

Uj, a l'Escalante vaig començar jo fent sarsuela, que llavors era El Patronato. Allà es feia sarsuela i al Talia, llavors Casa dels Obrers, es feia comèdia. (...) Doncs en l'últim número de la revista de l'associació eixia Jaime Linares, que va morir; i jo vaig treballar molt amb ell. Ell, Germán (el marit de Teresa) i jo férem un muntó de bolos pels pobles. Germán i jo estàvem treballant amb ell quan ens casàrem al Talia.

Com? Et casares al Teatre Talia?

No, home! Que quan vaig casar-me estava en cartell una obra nostra al Talia. Si és que tinc 81 anys, fill. Tinc moltes batalletes...

Però tu estàs jubilada, casada amb la professió o oberta a noves aventures?

Jubilada. Perquè em va eixir un càncer de còlon i estic bé, ja no tinc res, però els nervis els tinc tocats i no vull. A banda, els meus fills no em deixen treballar més. Home, si cal fer alguna cosa, es fa.

De fet, fa poc et vam vore al teaser del festival Russafa Escènica...

Ai, sí. I fa poc em cridaren per a fer altra cosa de publicitat. Si no hi ha massa text ho faré.

Has viscut des del teatre independent fins a la creació i desmantellament de les estructures culturals: quina radiografia fas de la nostra professió?

De la professió només puc dir-te que està mal. Això ho sap tot el món, però pense que la nostra és la que més en caiguda constant està. Ara bé, crec que és la millor professió. És un privilegi poder treballar d'açò. El problema és que entre que es tancaren teatres, que altres s'han privatitzat, que els que queden fan poc teatre i que no tenim tele... També s'han obert altres teatres, per exemple ací al barri, però no crec que això solucione la professió.

Però creus que existeix la solució i encara no s'ha aplicat? El nou govern està a temps de solucionar-ho?

"El miracle d'Anna Sullyvan", junt a Rebeca Valls

Mira, jo de moment no veig res. També és veritat que amb el merder que hi ha no podran fer-ho prompte. Perquè no és només el teatre: és el cine, és l'embolic de l'Ajuntament, són els diners... és que fins i tot el futbol! Jo era futbolera, jo m'he criat amb el València CF. Teníem un equip de futbol que ara tampoc és nostre. Ni els bancs. Què podem fer? Quina solució hi ha?

Això és el que t'he preguntat jo.

Doncs que la gent agarre si té alguna cosa, que en tindrà poc, i que facen teatre ací i allà. El que passa és que podran posar el preu de les entrades com toca, perquè el públic també està fatal. La gent ja ho està fent. Tu no saps el moviment que hi ha ací amb el festival este. M'he tragat totes les plantes baixes i he cone-

gut actrius que m'han deixat al·lucinata de bé. I hi havia gent a bufetades. O siga, que la gent té ganes de teatre, però ha de ser algú qui diga "anem a fer-ho possible".

Però eixe algú ha de ser la iniciativa privada, ja que les institucions públiques no fan tot el que caldria?

Jo crec que les institucions han d'ajudar. És molt difícil que la gent agafe els seus diners i els pose i hala... Per això crec que a eixa gent se li ha d'ajudar, siga l'Ajuntament o qui siga. Perquè les companyies estan agobiades.

Molts joves fan teatre amb altres joves i és difícil que coincidisquen en produccions amb veterans de l'escena. Creus que estem davant una esclatxa intergeneracional?

Teresa en un moment de l'entrevista

Totalment. Jo no conec a ningú (dels joves). L'altre dia vaig anar a vore una cosa de Mafalda Bellido i no coneixia ningú. Açò es deu perquè la gent jove està maneiant-se. Vaig coincidir amb ÀlvaroBáguena i Verònica Andrés i són els únics que coneixia, i no vaig atrevir-me a preguntar-los si estaven fent alguna cosa per si no tenien feina... De fet, quan vaig a alguna cosa de l'associació d'actors i veig a gent que no conec. A ningú. També és veritat que jo ara estic desvinculada de tot açò. Si és que, clar, entre que estic major i que els meus fills no em deixen eixir... L'altre dia feien el Tenori, però era a les dotze de la nit, i els meus fills em digueren "mama, on vas tu a les dotze? Si vols vore el Tenori jo te'l faré". Mira, l'últim que he fet amb el meu fill era com un microteatre en un castell del poble. I d'això estic molt contenta.

De tot el que has fet què és amb el que més contenta estàs i què no tomaries a fer ni boja?

Contenta estic amb totes les sèries i pelis que hem fet en Canal 9. De teatre, quan férem "Nàpols milionària" en el Micalet, quan férem "Tres forasters de Madrid" al Rialto, també... Sobretot amb el que feien a la tele perquè veia que, a part de disfrutar nosaltres i guanyar diners, la gent estava contenta! La gent que em parava es notava que disfrutava de valent. I de coses que no m'han agradat tant... Contenta estic igual, però clar, és que quan començàvem i no teníem cotxe ni res i anàvem a Alfafar en tramvia. I amb dos cadires i tal, perquè l'escenari el muntava el poble, fèiem teatre. Però ho disfrutava també! És el que hi havia i em sentia l'ama del món.

Amb Marta Belenguera al curtmetratge "Algo queda" d'Avelina Prats

I ara et pots sentir l'ama del món fent el que vullgues o està més difícil si vols vendre un espectacle?

No ho sé. Dic jo que si faig alguna cosa que no li agrada a una institució no em donaran diners. Bé, no em donaran diners perquè no en tenen. Però jo faré el que vullga. Tant de bo que poguérem anar-nos-en per ahí a fer qual-sevol cosa com abans. Home, ara tenim més mitjans... Mare meua, si és que hi havia pobles que havíem d'anar amb tren i si perdíem el tren havíem de fer nit a l'estació. Jo he fet nit a l'estació. Perquè clar, l'obra tenia un horari, però sempre s'allargava i s'allargava... Recorde que en "La malquerida", que es mor ella al final, resulta que aquella no es moria mai, i jo en escena vingia a plorar, i ella que no es moria, i des de dins li deien a l'actriu "però xica, vols morir-te ja que perdem el tren?". I el

perdérem, clar que el perdérem! Passàrem tota la nit a l'estació i a l'endemà a treballar.

Aleshores també hi teníeu altres treballs? La gent no podia viure de ser actor/actriu?

Clar, això no ha canviat. A quin sant va a canviar! Si Isabel Tortajada, que llavors era la primera actriu de València, també tenia altres cosetes perquè d'això no es podia viure. Però mira, no em penedisc de res. Érem una colla i féiem "El nostre sogre", "El vagó de tercera"... teatre en valencià que era el que a la gent li agradava, com esta que menejava les mame-lles...

Rosita Amores?

Rosita Amores, sí. Ara les Rosites Amores s'han acabat... Després tallàrem la companyia i

"Cancionera", dels germans Álvarez Quintero

"La verbena de la Paloma"

férem meitat i meitat: uns estaven al Talia i altres anàrem al Teatro Alcázar i férem obres de Casona: "La Dama del Alba", "La barca sin pescador"... Es feia tant i tant bo... i féiem gires per tota Espanya. Jo amb "El milagro de Anna Sullivan" m'he recorregut tota Espanya. Tota. No et dic més, estava jo a Albacete quan em digueren que Germán s'havia mort (*silenci*). Jo sabia que es moria, però què feies? Això no ha canviat. La gent no valora – o no tota – el que suposa fer teatre... "Québien os lo pasáis" diuen, i no et dic que no, però també tenim família. Tu ho saps molt bé: quan gravàvem l'Alqueria Blanca i havíem d'estar a les 5 de la matinada per a eixir als estudis, jo m'alçava a les 4. Al migdia ja no valia res i damunt encara havies d'estudiar el del dia següent. Però estic contenta perquè si penses tot el que he fet tenint en compte de l'època que sóc, no era fàcil. Quan vaig començar amb el meu

home i li va dir a la seua família que jo artista, tot i ser ells també artistes, deien "és que una artista...". No em preocupava perquè tot el que hem fet ell i jo ha sigut pensat i acordat. Germán i jo decidírem que el primer per als nostres fills era l'educació i que no fóra una escola catòlica. I llavors no hi havia altra cosa! Així que ens tocà dur-los al Liceu Francés. I què? he sigut feliç.

Fores feliç també quan t'atorgaren el Premi Narcís de l'AAPV o no eres de premis?

Em va fer molta il·lusió, home. Que tots els meus companys estiguen d'acord en fer-te un xicotet record de la teua vida... És el record de tota la gent amb la qual has estat. Recorde a Isabel Requena, a Pilar Almeria, a Ximo Solano... Si Ximo era com el meu fill!

"Morena Clara"

"Don Juan Tenorio"

"Bohemios"

Teresa i Nelo durant l'entrevista

I entre tants records hi ha alguna cosa que se t'haja quedat per fer?

Per fer no se m'ha quedat res, perquè he fet el que he volgut, però no estaria mal fer una altra funció. Una altra obreta, la penúltima. Tal volta no la faria, perquè em donaria inseguretat, que estic major. Perquè tornar a fer teatre sé que no he de tornar, però un paperet xicotet no et dic que no. Tinc salut i ara és el més important, perquè l'any passat anava a fer una pel·lícula i no la vaig poder fer per la malaltia. Jo notava que no estava bé... M'aprenia el paper, em gitava i al dia següent no me'n recordava, pels nervis. Mira, el que no vull és anar a un lloc d'estos plens de iaïos.

Abans d'anar-me'n, veig que Teresa té una bandera del PSPV-PSOE amagadeta al menjador. Li pregunte per què.

Ah, jo vaig a tot el que fan els socialistes. Aní a un mítin i com no tinc vergonya, li vaig dir preguntar a Ximo Puig que quan anaven a posar la tele. Em digué que el 9 d'octubre i mira, res de res.

En la cuina té imans de tots els llocs on ha viatjat però em crida l'atenció un que posa "Ill República".

Jo sóc comunista, però ara estic enfadada perquè s'han juntat amb els de Podemos. Si és que jo vaig nèixer durant la República encara, nene. El 31 de gener de 1936. Sóc republicana... Vols menjar alguna cosa?

Me la quedaria de iaia però és hora de marxar.

"Las cartas boca abajo", de Buero Vallejo

"El hombre que vino a robar"

